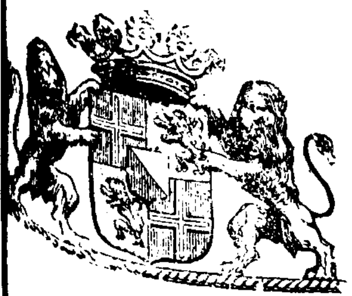
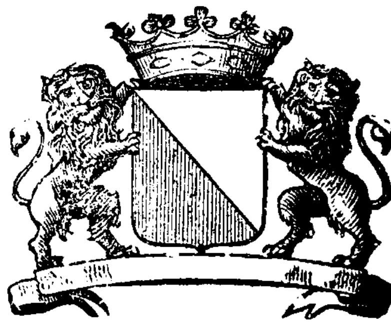
A. 1858. Nº. 258.

MAANDAG 1 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht

Brengen ter kennis der ingezetenen, dat de door den Stedelijken Raad in zijne vergadering van den 21. October 1858 gewijzigde en nader vastgestelde, en door Gedeputeerde Staten dezer Provincie bij besluit van den 29. October 1858, No. 15, goedgekeurde primitieve kohieren der plaatselijke directe belasting over het dienstjaar 1858, voor de wijken F en G, door hen op heden den 30. October 1858 ter invordering zijn toegezonden aan den Hoofd-Ontvanger der stedelijke belasting, kantoor houdende aan de Ganzenmarkt, aan wien ieder der belastingschuldigen verpligt is zijnen aanslag, op het daartoe aan hem uit te reiken aanslagbillet te voldoen, vóór of op de verschijndagen, die bepaald zijn als volgt:

Voor den 1. termijn	op 15 *November* 1858.
" " 2. "	" 2 *December* "
" " 3. "	" 4 *Januarij* 1859.
" " 4. "	" 3 *Februarij* "
" " 5. "	" 3 *Maart* "
" " 6. of laatsten termijn	" 4 *April* "

Terwijl voorts herinnerd wordt, dat op elken termijn, één zesde gedeelte van den aanslag invorderbaar is.

En is hiervan afkondiging gsschied waar het behoort, den 30. Oktober 1858.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

OPROEPING.

Aangezien door de ambtenaren bij de Stedelijke belasting alhier, krachtens art. 15 der verordening op de invordering der belasting op de honden, zijn in beslag genomen eenige honden, welke op den openbaren weg zijn aangetroffen, zonder voorzien te zijn van het metalen teeken, voorgeschreven bij art. 11 der gemelde verordening, zoo worden ter voldoening aan art. 227 der wet van 29 Maart 1851, Staatsblad nº. 85, de onbekende eigenaars dier honden opgeroepen, om binnen twee dagen, dus vóór of op den 3. November e. k., des middags vóór 12 uren, te verschijnen aan het gebouw der Veewaag alhier, (Jacobiekerkhof) ten einde tegenwoordig te zijn bij de inventarisatie der in bewaring gestelde honden.

Zullende voorts die honden, waarvoor niet, volgens art. 278 der gemelde wet, de waarde tot borg is gesteld, krachtens art. 279 derzelfde wet, op magtiging van den Kantonregter in het openbaar worden verkocht, welke verkooping alsdan Woensdag den 3. November 1858, des namiddags ten een ure, ter plaatse voorschreven, zal plaats hebben.

Utrecht, den 1. November 1858.

De Hoofd-Ontvanger der Stedelijke belasting,
WALLAND.

UTRECHT 31 Oktober.

In een bijvoegsel geven wij onzen lezers het adres aan de Tweede Kamer, gelijk dat door onzen Gemeenteraad, in zijne zitting van den 26 Okt., is vastgesteld. Men zal gaarne kennis nemen van dat belangrijk stuk, dat van alle andere adressen omtrent de spoorwegzaak zoozeer afwijkt, en, naar men weet, een beginsel huldigt, dat in onze bijzondere omstandigheden de aanleg der spoorweglijnen voor Staatsrekening wenschelijk wordt genoemd.

De *Amst. Cour.* heeft gister een uittreksel van dat stuk geleverd; dat uittreksel was echter genomen uit het ontwerp-adres, waarin later nog eenige veranderingen in de redaktie zijn gemaakt, terwijl er een paar fouten zijn uit genomen. Wij maken, ter verbetering, de *A. C.* opmerkzaam daarop.

Officieel is er nog niets bekend van de aanbieding van het ontslag der Pruissiesche ministers aan den Prins Regent. Maar men twijfelt er niet aan, of de ministers zullen in deze de konstitutionele gewoonte volgen, als niet reeds gevolg is gegeven aan dat voornemen, dat naar de laatste berigten uit Berlijn nog slechts tegengehouden werd, omdat de leden van het kabinet het omtrent den vorm niet eens waren. — Mogt de Regent het ontslag van alle of van enkele ministers aannemen, men begrijpt, dat het veld voor de gissing naar de opvolgers geheel open is, en dat men nu al vraagt, of de Regent een definitief of slechts een overgangs ministerie zal doen vormen? In het laatste het geval, men noemde dan graaf von *Arnim Boijtzenburg* als den waarschijnlijken eersten minister. Een definitief kabinet ware echter meer wenschelijk.

Te Parijs heeft de vervolging, tegen den graaf *de Montalembert* ingesteld, veel opzien gebaard; men vraagt, of dit de aandacht nog niet meer doet vestigen op stellingen, die de regering afkeurt en dus moet wenschen, dat zoo min mogelijk worden verbreid.

Omtrent Bosnië en de ongeregeldheden aldaar blijven de berigten nog al tegenstrijdig. Oostenrijk moet het intusschen dienstig achten er een observatieleger aan de grenzen zaâm te trekken, naar men zegt.

In Engeland heeft de heer *Bright* de reformkwestie weder op 't tapijt doen komen; hij wil, met eene groote partij nevens hem, uitbreiding van het kiesregt, geheime stemming en betere indeeling der kiesdistrikten. De *Morn. Adv.* en *Sun* keuren het programma van *Bright* goed; anderen zeggen dat hij niets nieuws verlangt. Maar al is het kwaad oud, dan moet het toch verbeterd worden, en teregt heeft de liberale spreker daarom op nieuw op het dwaze stelsel gewezen, volgens 't welk de helft van 't Parlement, 330 leden namelijk, door ongeveer 100,000 kiezers wordt benoemd, terwijl 200,000 andere kiezers slechts 24 leden naar de wetgevende kamer zenden; 't graafschap Buckingham zendt met 164,000 inwoners, in de burgten wonende, 11 leden, en Birmingham met 250,000 inwoners slechts 2 leden ter vertegenwoordiging. Zulke verkeerdheden worden in stand gehouden, alleen ten gevalle van eenige egoïsten en groote familiën, die in die burgten den baas spelen. Een algemeen stemregt achtte *Bright* niet goed, maar wel een lagen census. Vrij heftig voer hij uit tegen de Pairs, die bevoorregte wezens, die met een zilveren lepel in den mond geboren worden, en die slechts den vooruitgang der eeuw weten te stremmen, terwijl de kundige nijverheidsmannen uit de hoogste wetg. vergadering blijven uitgesloten, als de honden uit de publieke tuinen. — De reformkwestie zal nog veel beweging brengen in Albion!

Uit de Kaap zijn berigten, dat alle beschikbare troepen van daar naar Britsch-Indië gaan. 2000 man van 't Duitsch legioen hadden zich vrijwillig daartoe aangeboden. — De goeverneur werkte ijverig aan de bevrediging van *Mosheh* met de Holl. boeren.

Onze O. Ind. berigten tot 8 Sept. vindt men hierachter.

— Z. M. heeft met Zijne goedkeuring bekrachtigd het eervol ontslag aan den burg. der gem. Bleiswijk en Moercapelle mr. *F. J. Tollens*, op verz. als sekr. Voorts is aan den heer *J. Geel*, hoogl., eersten bibliothekaris aan de hoogeschool te Leiden, op zijn verz., eervol ontslag verleend uit die betrekking, onder dankb.; en in diens plaats benoemd, met 1 Jan. 1859, de heer *W. G. Pluygers*, dokt. in de lett. te Leiden.

:— Z. M. de Koning wordt heden avond van het Loo in de residentie terugverwacht. Z. M. zal zich echter waarschijnlijk den 10. Nov. weder derwaarts begeven.

:— Z. K. H. de prins *van Oranje* is gister middag, ongeveer ten 4½ ure, van HD. buitenl. reis in de residentie teruggekeerd.

— Naar men verneemt, zullen de ontwerpen van wet tot emancipatie der slaven in Ned. West-Indië eerstdaags door de regering aan de Staten-Generaal worden ingediend.

§— In de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft het eindcijfer van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1859 (Binnenl. Zaken) groot bezwaar ontmoet. Wijders zijn verschillende beschouwingen en bedenkingen van algemeenen of bijzonderen aard in 't midden gebragt.

Zoo is de wijze, waarop de Regering thans de statistiek tracht te bevorderen, aan de meeste leden uitermate vreemd en weinig geschikt, om tot een goed einde te leiden, voorgekomen.

Er is aangedrongen op de indiening van een aantal wets-ontwerpen, als: 1. nopens de schutterijen; 2. tot regeling van het algemeen en bijzonder bestuur van den waterstaat; 3. tot het stellen van regels voor het verleenen van koncessie tot den aanleg van openbare werken, of tot het in werking brengen van openbare middelen van vervoer; 4. regelende de politie op de wegen; 5. aangaande het Looger en middelbaar onderwijs; 6. op de oktrooijen, en 7. nopens den ijk der maten en gewigten.

Ook de kwestie der doorgraving van Holland op zijn smalst, werd weder ter sprake gebragt. Men merkte deswege op, dat, indien deze belangwekkende onderneming schipbreuk zou dreigen te lijden op eischen van het Departement van Oorlog tot den aanleg van vestingwerken, men het ontstaan van zulk eene hinderpaal zou betreuren.

Verre de meeste leden toonden zich onaangenaam verrast door de gedane aanvrage van 2 ton voor de stichting van nieuwe goevernementsgebouwen te 's Gravenhage. Het was velen niet onbekend, dat onderscheidene dier gebouwen zich in eenen ongunstigen toestand bevinden. Men erkende tevens, dat de gebouwen, waarin de meeste departementen van algemeen bestuur en hooge kollegiën te 's Gravenhage gevestigd zijn, wat uiterlijk aanzien en innerlijke inrigting betreft, verre achterstaan bij soortgelijke gebouwen in andere residentiën, zelfs van veel kleinere staten; maar dat zulk een radikaal middel van herstel zou moeten worden aangegrepen als thans de bedoeling schijnt, had men weinig vermoed. Voor zoover men, hetzij vroeger of later, tot stichting van nieuwe gebouwen voor de departementen van algemeen bestuur te 's Gravenhage mogt overgaan, verdiende de vraag overweging, of die gebouwen niet zoodanig moesten worden ingerigt, dat daarin eene geschikte woning voor het hoofd van het Departement aanwezig was.

Wat de in het verleden jaar toegestane som van ƒ60,000 betreft voor het doen van opnemingen voor den aanleg van spoorwegen, die som is, naar men meent, niet in overeenstemming met de bedoeling der Kamer gebruikt.

Algemeen was men van oordeel, dat het denkbeeld om de Staphorster sluis voor eene som van ƒ160,000 van de aandeelhouders of koncessionarissen te koopen, zich niet zeer aanprijst.

Verder heeft men op de zaak van het Zwolsche Diep gewezen, en de vraag geopperd, hoe de stand van zaken dezer kwestie is.

In zake de kosten van het bestuur der provinciën is de opmerking gemaakt, dat met name te Utrecht onderscheiden ambtenaren te laag bezoldigd worden. De regering had in deze eene gevraagde verhooging afgewezen, 't geen verwonderde, omdat er thans geene genoegzame evenredigheid was. Men zeide daartegen, dat men tegen traktementsverhooging huiverde: bijna bij alle klassen van ambtenaren werd onvoldoende bezoldiging gevonden.

Men drong, ook met het oog op de kosten der veeartsenijschool, op nieuw aan op eene wettelijke regeling op de uitoefening der veeartsenijkust.

Nopens de Delftsche Akademie zijn algemeen luide klagten gerezen, over den ongunstigen toestand dier Inrigting.

— In een brief uit 's Hage wordt aan 't *H. en Eff.bl.* o. a. het volgende geschreven:

„Er is nog een wetsontwerp bij de kamer aanhangig, dat gewis nog al tegenstand zal ondervinden, en waarover ik reeds twee brochures ontvangen heb, waarin die wet door de belanghebbenden met nadruk werd bestreden. Ik bedoel de herziening van ons tarief van in- en uitgaande regten. In het begin van het jaar was het verzet tegen dat voorstel nog meer algemeen dan thans. En inderdaad zal de warmste *freetrader* moeten erkennen, dat er iets hards voor de industriëlen in gelegen is, dat onze markt voor een ieder wordt open gezet, zoo lang andere landen nog hoogere regten behouden, zoodat de konkurrentie niet gelijk is. Ik herinner mij omtrent deze zaak, dat de Noord-Brabandsche en Limburgsche belanghebbenden in het voorjaar een brief te dien opzigte aan den heer *Thorbecke* hebben gerigt. Een 20tal industriëlen herinnerde bij die gelegenheid den kundigen en geachten vertegenwoordiger aan zijn afscheidsbrief bij zijne verkiezingen te Deventer aan de Limburgsche kiezers, die hem in de dagen van 1853 naar de Kamer hadden afgevaardigd, waarbij hij den wensch uitdrukte, om zijne vroegere kommittenten te eenigertijd nuttig te kunnen zijn en de verzekering gaf, in zoodanig geval hunne belangen steeds te zullen voorstaan. De industriëlen, die hunne belangen vooral nu door het tarief bedreigd zagen, bragten den heer *Thorbecke* zijne toezegging in het geheugen terug, en verzochten hem, door zijn invloed in de Tweede Kamer den slag te keeren, die hen bedreigde."

— Men verneemt, dat het gemeentebestuur van 's Hage heeft bepaald, dat er ter gelegenheid van 's Konings verjaardag, op 19 Febr. e. k., eene luisterrijke illuminatie en vuurwerk zal worden ontstoken. *E. bl.*

— Z. M. de Koning, steeds belang stellende in landbouw en nijverheid en wat daarmede in verband staat, heeft eergister morgen een bezoek gebragt aan de nabij het Loo gelegen ontginning van den heer *W. H. de Heus*, te Utrecht, alwaar de eigenaar in de heide een waterput laat boren, welke de opmerkzaamheid van Z. M. tot zich heeft getrokken. Deze put, door ijzeren kokers gevormd, is thans tot eene diepte van 112 voet gevorderd, en reeds is men er in geslaagd het water door middel van een emmer, waarin eene zuigklep is aangebragt, op te voeren. Z. M. heeft zich een geruimen tijd met den heer *de Heus* over de voordeelen van deze bewerking, in verband met die, welke in die streken wordt gevolgd, onderhouden. *Amst. Ct.*

— Naar men verzekert, hebben de HH. *Conrad*, *Storm Buijsing* en *Beijerinck*, die door HH. Burg. en Weth. van 's Hage uitgenoodigd zijn om het Gemeentebestuur voor te lichten omtrent de vraag: »of de aanleg van eene zeehaven te Scheveningen mogelijk is en doelmatig kan zijn?" hun rapport te dier zake ingezonden en moet die vraag, door gemelde kommissie van deskundigen, *bevestigend* zijn beantwoord; echter steeds in zoo verre dat zij den aanleg voorstellen van eene haven, geschikt voor stoombooten en visschersvaartuigen, doch geenszins voor grootere zeeschepen.

— De werken der Luxemburgsche spoorwegen worden met ijver voortgezet; in de aanstaande lente zal de stad Luxemburg regtstreeks met Parijs en Londen verbonden zijn.

— Een schrijven uit 's Hage aan de *Arn. Ct.* bevat 't volgende uittreksel over Luxemburg uit het Duitsche tijdschrift *Unsere Zeit*. Na de mededeeling, dat *Willem III* nooit den eed op de Luxemburgsche Grondwet heeft afgelegd, daar Z. M. de kommissie daartoe niet zou hebben willen ontvangen, vergelijkt *Unsere Zeit* de Luxemburgsche zaak met de Holstein-Lauenburgsche en eindigt: »Nooit hebben de Deensche verdrukkers tot de kiezers in die hertogdommen gezegd, wat de *Franquillons* in Luxemburg in den herfst van 1857 zeiden:

»»Gij zijt volkomen vrij te kiezen wie gij wilt; maar wanneer het blijkt, dat gij uwe stemmen niet uitgebragt hebt in overeenstemming met den wensch des Konings, dan zal hij u te gronde rigten, de zaak zij regtvaardig of niet, hij zal zich wreken; hij laat u mede aan de Hollandsche staatsschuld betalen, en gij loopt gevaar uwe nationaliteit (dat moet beteekenen uwe zelfstandigheid) te verliezen.""

»Over de beteekenis dier laatste bedreiging bestond er in Luxemburg niet de minste twijfel. Kiezen wij niet zoo als de heeren willen, dan zullen wij, tot straf, aan Pruissen worden afgestaan! De kooppenning is reeds vastgesteld: hij bedraagt eene jaarlijksche uitkeering van 300,000 franks. — Zóó zeggen de Luxemburgers."

— De *IJ- en Amstelbode* meldt, in zijn nommer van heden, dat de officier van justitie eene aanklagt tegen dat dagblad heeft ingesteld, van *hoon* en *laster*. Deze aanklagt is dáárop gegrond, dat dit blad in zijn nommer van 9 dezer de stad geluk gewenscht heeft met de afschaffing van het rooimeesterschap. Bij de vermelding van die aanklagt, in zijn blad van heden, zegt de *IJ- en Amstelbode*, dat hier volstrekt geene sprake kan zijn van beleediging of van hoon en laster, daar er slechts een stelsel en geene personen zijn aangevallen. Wanneer deze procedure een veroordeelend vonnis ten gevolge heeft, dan zou hij, zegt de *IJ- en Amstelbode*, »die van de *akcijnzen* iets wilde zeggen, de kommiesen aan zijn hals krijgen en wie de *aequivalents*-belasting of de *patentwet* te na kwam, kreeg het te kwaad met de deurwaarders". Wij zijn zeer nieuwsgierig naar den afloop van deze *drukpers-vervolging*.

— Te Nijmegen is tot predikant beroepen de heer *B. ter Haar Bz.*, pred. te Delden.

— Eergister had te Leyden de plegtige inwijding plaats van de nieuw herbouwde synagoge.

— Te Woerden is Vrijdag aan den konducteur 1e kl., *Mathijs Eekels*, van de artillerie, voor 50 jarige trouwe dienst, de gouden medalje uitgereikt, hem dezer dage door Z. M. met eene gift van *f* 100,— verleend. Deze 72 jarige, nog krachtige militair werd voor het front der voor parade opgekomen troepen, door den majoor gedekoreerd.

— Laatstelijk is bij het prov. geregtshof in Zuid-Holland uitgesteld de behandeling der zaak betrekkelijk den nadruk van eenige gedichten van Tollens, daar die zaak in staat van schikking was. Thans verneemt men, dat die bij transaktie is afgedaan.

— De regtbank te Rotterdam heeft ten voordeele der stad de onteigening, uitgesproken van eenige percelen; maar daarbij verhoogde schadeloosstelling bepaald.

— Te Zwolle zijn twee strafzaken aanhangig wegens den verkoop van *Holloway-* en *Urbanis* pillen, zonder verlof van het geneeskundig bestuur.

— De afdeeling natuurkunde der koninklijke akademie van wetenschappen te Amsterdam hield gister hare gewone vergadering.

Ingekomen is een brief van den minister van binnenl. zaken ten geleide van een adres van mr. *S. C. Snellen van Vollenhoven*, konservator bij het museum van natuurlijke historie te Leyden, verzoekende ondersteuning voor de voortzetting der uitgave van het werk over de nederl. insekten, bij *Sepp* uitgegeven; de minister vraagt advies van de akademie. De heer *Vrolik* is van meening, dat het wenschelijk is voor de uitgave van deel VIII van dat werk, ondersteuning te verleenen. Hij meent ook, dat het wenschelijk is, dat aan het werk een andere vorm worde gegeven, en stelt voor, de zaak in handen eener kommissie te stellen en hare aandacht te vestigen op het door hem uitgebragte advies. Nadat de HH. *Simons*, *van Breda* en *Harting* hierover het woord hebben gevoerd, zijn tot leden der kommissie benoemd de HH. *Cl. Mulder* en *v. d. Hoeven*.

Eene verhandeling, door den heer *Bosquet* ingezonden, getiteld »*Recherches sur la faune et la flore fossile tertiaire du Limbourg Neêrlandais*," is in handen gesteld van de HH. *van Breda* en *Harting*, om rapport.

De heer *van Hasselt* sprak over de met plantaardige vergiften bestreken boogpijlen. Uit zijne mededeeling bleek, dat die pijlen in onze Oost-Indien alleen gebruikelijk zijn op de Poggi of Nassau-eilanden nabij de z. w. kust van Palembang. Zijn onderzoek heeft hem aangetoond, dat de pijlen waarschijnlijk waren bestreken met een zwakke dosis Oepas Antja (getrokken uit de Antiaris toxicaria). Hij meent, dat ook op de oostkust van Celebes vergiftigde boogpijlen worden gebezigd, doch heeft nog geene gelegenheid gehad om dit met zekerheid te onderzoeken. Deze bijdrage zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen.

De heer *v. d. Willigen* sprak over het elektrisch licht in het luchtledige en bood een werkje aan over proeven, door hem en *Grove* genomen.

De heer *Buys Ballot* sprak over het gewigt der magnetische bepalingen in onze Oost-Indische bezittingen en deelde mede, dat de student *Dibbitz*, te Utrecht, de elementen der komeet van Tuppler had berekend.

— Op de Toon- of Hubertsmarkt te Gorinchem waren vrijdag ongeveer 5000 stuks vee aangebragt.

— Te Woerden was de paardenmarkt van den 25. dezer sterk 900 paarden, en de rundermarkt van den 27. nagenoeg 2750 stuks. Op al deze markten was de handel zeer gering en de omzet weinig.

— Te 's Bosch is eergister aanbesteed het daarstellen van een schutsluis bij 't fort Crevecoeur voor *f* 187,522, en van het begrinden en bestraten van den weg van Tilburg over Moergestel en Oirschot naar Best voor *f* 135,000.

BEROEPEN:

te Andijk Ds. *H. E. Stenfert Kroese* te Zwartsluis.
» Ouderkerk aan den IJssel Ds. *W. J. Geselschap* te (IJsselmuiden.
» Overschie Ds. *J. F. van Dijk* te Zevenbergen.
» Warns en Scharl Ds. *W. P. van Zadelhoff* te Hattum.
» Charlois Ds. *F. C. A. Pantekoek* te Brielsch-Nieuwland.
» Veenendaal Ds. *W. van den Bijtel* te Oosterbierum.
» Loon op Zand Ds. *J. A. ten Bokkel Huinink* te Ee.

AANGENOMEN:

naar Waddingsveen door Ds. *A. de Pecker* te Mastenbroek.

BEDANKT:

voor Renkum door Ds. *C. J. Krafft* te Oldebroek.
» Almkerk en Veenendaal door Ds. *G. Boer* te Pernis.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 30 *Oct.*, 0.60 El; + AP. 7.55. Gev. 4 d.

Oost-Indiën.

Per over landmail zijn er gister namiddag berigten uit Batavia door ons ontvangen tot 8 Sept.

De verjaardag van den kroonprins op den 4. Sept. was plegtig op de hoofdplaats gevierd. In den avond van dien dag werd door den goeverneur-generaal een groot gala-diner gegeven in het voor dit feest rijk versierde hôtel te Rijswijk.

Op het land Passier, aan de rivier Mentjeri, resid. Batavia, moeten steenkolen zijn gevonden van goede kwaliteit.

Uit Atapoepoe wordt berigt, dat de beruchte radja van Lidak afstand van den troon heeft gedaan, ten voordeele van zijn aangenomen zoon *Moeroek Moeserio*, die, onder het gebulder van 't geschut, den eed van getrouwheid aan het Ned.-Ind. goevernement heeft afgelegd.

Menado. — Verscheidene roovers-praauwen verontrustten de bogt van Kivandang. Zij geraakten aldaar slaags met vier Boeginesche handelspraauwen van Dongala, die na een geheelen dag wederstand door de vlugt ontkwamen. De roovers... verscheidene andere praauwen, en doodden der ontmoetingen een inlandsch hoofd (... Limbotto, terwijl andere inlanders, met ach... van praauwen en goederen, ontsnapten.

Timor. — In de binnenlanden onder... handelaren meer en meer bescherming en ... heid van de hoofden. *Bakikooi van Ta...* zich, volgens geruchten, weder te Soenile... vroegere verblijfplaats, ophouden, en het vo... hebben, zich aan het Ned. gezag te onderw... vergiffenis te verzoeken.

Riouw. — Op den 30. Junij jl. werd een ... pang met brieven van Riouw naar Bangkali... gezonden; deze werd op de terugreis, digt ... eiland Padang, door eene Boeginesche pra... gevallen. Na alle ammunitie verschoten te ... moest men voor de overmagt bukken en o... land de vlugt nemen, met achterlating van ... tuig. Men heeft de roovers niet kunnen ... De beroofden zijn drie dagen later weder te ... lis aangekomen.

WEENEN, 28 Oktober.

In den vorigen nacht is de bekende reizi... *Pfeiffer*, na eene langdurige ziekte, alhier o...

In Stiermarken heeft men in den nacht ... 20. op 21 dezer, om 10 ure en om 2 ure, ... beving gevoeld.

BERLIJN, 29 Oktober.

De *Börs. Ztg.* houdt de aftreding van den ... *v. d. Heydt* voor hoogst waarschijnlijk.

BERLIJN, 30 Oktober.

De kwestie of het ministerie zijn ontsla... dienen, waaromtrent deszelfs leden het eind... morgen eens geworden waren, is, ten g... verschil over den vorm, waarin dit moet g... nog hangende.

LONDEN, 29 Oktober.

Het officiële Perzische blad bevat heden e... *honorable* — beter laat dan nooit — aan den ... gezant, door de verklaring nl. dat al wat ... werd uitgestrooid omtrent eene intrigue ... dezen en de echtgenoot van een der Pe... ambten aan het gezantschep verbonden en ... trigne toen werd voorgewend als de o... vredebreuk, onwaarheid en laster geweest.

Wijders verneemt men nog uit Teheran ... Shah in afwachting van een nader on... rekeningen, 4½ millioen gulden van den ... heeft geëischt, welke deze evenwel niet ... zeggende, dat zijne middelen het hem ... loven. Hij heeft evenwel aangeboden ... aan het rijk te geven, die 5000 paarden ... en muilezels bevatten. De staat zal hie... waarschijnlijk geen genoegen nemen.

Feruch Khan wordt met ongeduld terug... daar de Shah hem den min. van bu... wil doen vervangen.

LONDEN, 30 Oktober.

Brieven uit Calcutta van 23 Sept. meld... regen al de troepenbewegingen belemmert.

PARIJS, 29 Oktober.

Bij den staatsraad wordt, naar men ... verwacht een besluit, waarbij vier groot... inspektiën der prefekturen en onder-prefektu... in het leven geroepen.

De onderneming van den heer *de Lesse...* veel sympathie ondervindende, levert, ... schrijving betreft, nog geen goede vooruit... Honderd millioen gulden zijn noodig, en ... één groot bankiershuis heeft ingeschreven.

Uit Konstantinopel verneemt men, (zie ... zigt van gisteren) dat tusschen lord ... en sir *Henry Bulwer* op een banket, door ... Turksche regeringspersonen gegeven, een ... naam incident is voorgevallen. Lord *Str...* een toast uitbrengen, en de Britsche ge... dadelijk vrij hevig hiertegen op, en be... voorganger het regt om, in wat ook, de ... van Groot-Brittannië te vertegenwoordig... *Redcliffe* stond hierop hoogst verbitterd ... op en verliet onmiddellijk de zaal.

Een gedeelte van de ligting van 1858 is ... onder de wapenen geroepen, om de troepen ... Cuba zijn gezonden, aan te vullen.

Een der zonen van den Sultan, die h... militaire vak wenscht opgeleid te zien, wor... daags in Parijs verwacht, alwaar hij zijne ... studiën hoopt te volbrengen. De prins zal ... goeverneur het Turksch gezantschaps-hôtel b...

PARIJS, 29 Oktober.

De *Moniteur* van heden deelt een besluit ... krachtens 't welk, de ruwe hennip, die n... werking ter weder-uitvoer bestemd is, t... ingevoerd worden.

De *Constitutionnel* deelt mede, dat 30 ... lingen van de militaire school te Chalons, ... ongehoorzaamheid en wederspannigheid, ontsla...

ADVERTENTIEN.

*** De Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt, residerende te Utrecht, zal op Donderdag, den 4. November 1858, des middags te twaalf ure, examen afnemen van een Aspirant-Droogist.

Utrecht,
.. October 1858.

G. J. LONCQ,
Secretaris.

*** Heden overleed tot onze diepe droefheid onze hooggeachte Vader en Behuwdvader, de WelEdele Heer GEORGE CONRAD LANGE, in den ouderdom van 63 jaren.

Amsterdam
28 October 1858.

E. J. EVERWIJN LANGE.

DE NIEUWE BAK

HEDEN AVOND,

en vervolgens gedurende den Winter, geregeld iederen

ZONDAG AVOND,

SOIRÉE MUSICALE

door de Kapel der **Veld-Artillerie,** onder directie van den Heer RUDERSDORF.

31 October 1858. Aanvang ten 8 ure.

Utrechtsche Schouwburg.

*** Met toestemming van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur,

Hoogduitsche Opera.

Diploma's en Vrijbilletten niet gangbaar.

Op **MAANDAG 1 November 1858,** zal het Hoogduitsche Opera-personeel, onder directie van

J. EDUARD DE VRIES

met medewerking van het geheele Orchest van dat Tooneel, opvoeren:

MARTHA

OF DE MARKT TE RICHMOND,

Romantiesche Opera in vier bedrijven; woorden van FRIEDRICH, muziek van F. VON FLOTOW.

De pause na het Tweede Bedrijf.

Aanvang ten **half Acht** *ure.*

PRIJZEN DER PLAATSEN: Loges *f* 2.50. Parquet *f* 2.25. 1e Amphitheater en Parterre *f* 1.50. 2e Amphitheater *f* 1.00. Galerij *f* 0.70.

HH. Militairen in uniform: Loges *f* 2.00. Parquet *f* 1.75. Parterre 1.00.

De plaatsen kunnen besproken worden bij den Heer DOESBURG, en op den dag der voorstelling in den Schouwburg van 11—3 ure.

BINNENLANDSCHE
..EFSTOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

*** De Directeur heeft de eer HH. Deelhebbers uit te noodigen ter bijwoning eener ALGEMEENE VERGADERING, welke zal gehouden worden op *..dag den 12. November* a. s., des namiddags ten twee ure in het lokaal de Eensgezindheid op het ..., alhier. De punten waarover gehandeld zal worden liggen ten kantore der Maatschappij ter inzage voor Vennooten.

Amsterdam,
.. October 1858.

De Directeur voornoemd,
C. E. ROBBERS.

*** De Curators in het faillissement van JACOBUS HENDRIKUS MASTWIJK, voorheen Gruttersknecht en Winkelier te Utrecht, brengen bij deze ter kennisse der Schuldeischers in dat Faillissement, dat de rangschikking der schuldvorderingen met de stukken, op bevel van den Heer Regter-Commissaris, ter griffie van de Arrondissements Regtbank te Utrecht zijn nedergelegd, om aldaar gedurende tien dagen ter inzage van een ieder te verblijven.

W. N. DE PESTERS,
J. VAN TOORENENBERGEN,
Curators.

*** De Commissie tot Spijsuitdeeling zal den 6. November aanstaande aanbesteden: De levering van **Meel, Rijst, Erwten, Vleesch en Beenderen,** ten behoeve der Inrigting. De voorwaarden kunnen gelezen worden in het lokaal op het St. Pieterskerkhof.

Namens de Commissie
BERGSMA.

*** De Notaris BORRET, residerende te Utrecht, zal op Woensdag den 3. November 1858, des morgens ten 10 ure, aan de Warmoesiers Hofstede, bewoond door *G. van Jaarsveld* te Utrecht, buiten de Wittevrouwenpoort, aan de Biltstraat, wijk I. n⁰. 182, in het openbaar verkoopen:

5 KOEIJEN, eene VAARS, eene groote partij MEST, HOOI, MANGELWORTELEN, MEUBELEN, enz.

Alles te bezigtigen des morgens vóór de verkooping.

VENDUHUIS MARIAPLAATS.

*** Op Dingsdag 16 November 1858, en volgende dagen, des voormiddags ten 10 ure, zal in genoemd Lokaal, de gewone DRIEMAANDELIJKSCHE VERKOOPING worden gehouden van velerhande **Meubelen** en andere **Roerende Goederen,** breeder bij aanplakbilletten vermeld. Te zien Maandag 15 November van 10—4 ure.

De hierbij te voegen goederen worden dagelijks tot Donderdag 11 November in het Verkoop-lokaal aangenomen.

*** De gewone **Driemaandelijksche Verkooping** van velerhande **Meubilaire** en andere **roerende Goederen,** zal in het Lokaal van publieke Verkoopingen Achter St. Pieter, binnen Utrecht worden gehouden op Dingsdag den 23. November 1858 en volgende dagen, des voormiddags ten 10 ure, den dag voor den Verkoop te bezigtigen, van 10—3 ure; de goederen hierbij te voegen, worden aldaar daaglijks tot en met 16 November (en niet later) aangenomen.

TE KOOP:

*** Een **Huisorgel** tevens **Piano** (Commode model), franco te bevragen lett. C. bij J. W. EVERSZ te Zeist.

*** DOCTOR **A. KOPS** is verhuisd naar de *Romerburgerstraat* naast de LUTHERSCHE-KERK A. No. **531.**

*** DOCTOR **LOEFF** is verhuisd, naar de *Oude Gracht* D. 56 boven de Heeren ESTOPEIJ en Comp.

*** De HANDELS-SOCIETEIT zal in November en verder gedurende het wintersaizoen, eenmaal 's weeks des avonds van ½ 8 tot 9 ure, een **Cursus** doen geven in het eenvoudig Boekhouden, ten behoeve van Handelaren, Winkeliers, Werkbazen, enz., boven de 16 jaar oud, tegen betaling eener bijdrage van een gulden. Zij die hieraan willen deelnemen, of nadere inlichtingen verlangen, kunnen zich aanmelden bij den Secretaris, den Heer N. VAN DORT, Oude Gracht wijk F. n⁰. 149.

*** Men verlangt eene **Élève Secondante,** in staat tot het geven van onderrigt in de Hollandsche en de beginselen der Fransche taal. Adres: J. VAN BOEKHOVEN, Boekdrukker, Begijnenhof, Utrecht.

M. W. H. PFEIL—NOORDHOEK HZN.

Een Flinke Winkelknecht

*** of BEDIENDE in het vak van *Kruideniers-waren* omtrent wien men zeer goede informatiën bekomen kan, kan dadelijk geplaatst worden. Adres franco lett. A Z, Bureau dezer Courant.

Echte Zeeuwsche Aardappelen

*** zijn heden te bekomen aan het Schip, liggende aan de **van Wijkskade** over de van Wijkstraat.

*** **Van de SARDINES à L'HUILE** is de **eerste** Qualiteit van *Veuve ROZIER* te *Nantes*, verkrijgbaar bij

Korte Janstraat. D. C. VAN ZIJST.

*** **DE HOOP,** *Twijstraat over de Nicolaissteeg*, in **Wollen** en **Katoenen Manufacturen, Garen** en **Band,** in het groot en klein.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij Vrijdag 29 Okt. jl. zijn Winkel heeft geopend; beveelt zich zeer in de gunst zijner geëerde Stadgenooten.

H. BUSCH.

*** ALPHONSE DEGON, te Leiden, adverteert dat de **gebreveteerde kookfornuizen** uit zijne fabriek steeds tot vastgestelde prijzen verkrijgbaar zijn voor de Provincie en de stad Utrecht, in het Magazijn van OSTI & C⁰. Oudegracht H. N⁰. 10 à 11.

Leiden, 31 October 1858.

ZWITSERSCHE WINKEL.

*** H. VERBRUGH EN ZOON, Hofleveranciers, Minnebroederstraat, *Utrecht.*

Patent Waskaarsen 1e kwaliteit *f* „ 50.
„ „ 2e „ - „ 45.
Chandelles Économiques (Zuinigheidskaarsen) . . . . - „ 38.
Sardines au Beurre et à l'Huile.

*** De ondergeteekende heeft de eer aan zijne begunstigers ter kennis te brengen, dat hij van af den 1. November aanstaande zijne **Broodbakkerij** heeft overgedaan aan den Heer P. DIEPENHORST; terwijl hij de vrijheid neemt, onder dankbetuiging voor het aan hem zoo vele jaren geschonken vertrouwen, zijnen opvolger in dezelfde gunsten aan te bevelen.

Utrecht, 30 October 1858. J. KAS.

*** Mij verwijzende naar bovenstaande kennisgeving van den Heer J. KAS, heb ik de eer zijne geëerde begunstigers mede te deelen, dat ik de **Broodbakkerij,** van ouds genaamd *„DE KERSENBOOM"*, op den *hoek van de Lange Smeesteeg* en *Jufferstraat*, B 204, van af den 1. November aanstaande voor mijne rekening zal voortzetten, en tevens de vrijheid neem mij in de gunst van **Utrechts** ingezetenen minzaam aan te bevelen.

De prijs van het Brood zal steeds in verhouding staan tot de prijzen der Granen.

NB. *Des Zondags wordt niet verkocht.*

Utrecht, 30 Oct. 1858. P. DIEPENHORST.

237e STAATSLOTERIJ.

*** Bij den Gekwalificeerden Kollekteur P. H. HAANEBRINK te Utrecht, zijn voor genoemde Loterij weder Heele en Gedeeltens van Loten te bekomen.

De Trekking *Eerste* klasse 8 November 1858.

---

f 100,000

*** en vele andere aanzienlijke prijzen zijn gevallen ten Kantore van **J. Riegen,** op de Marieplaats N⁰. 430. Heele en Gedeelten van LOTEN zijn verkrijgbaar volgens de Conditie voor de 237ste St. Loterij.

REVALENTA ARABICA.

*** Van alle zijden komen de gunstigste berigten in over de genezingen door **Du Barry's Revalenta** verkregen; *lijders die 20 jaren aan obstructie, maagzuur, misselijkheid en slechte spijsvertering geleden hebben, zijn er volkomen door genezen, anderen die lang kwijnden en geheel verzwakt en vermagerd waren, zijn er gezond en sterk van geworden, de bleeke, tanige huid der ziekte veranderd zij spoedig in den frisschen blos der gezondheid, ouden van dagen heeft zij weder jong en vrolijk, sukkelende kinderen sterk en tierig gemaakt.* Duizende danken der Revalenta hunne gezondheid, men leze slechts de Attesten der genezenen, in gulle goedhartigheid menschlievend afgegeven, om ook anderen den weg ter genezing te wijzen.

De **Revalenta** is geen medicament, maar een voedsel, dat als ontbijt, tusschenuurtje, middagmaal of avondmaal kan gebruikt worden en niet meer, dikwijls minder kost dan de spijzen die zij vervangt; men kan dus met regt zeggen, dat de genezing door Revalenta **Niets Kost.**

ARIE BALDER Gzn., te Broek op Langendijk, is van eene langdurige borstkwaal door Revalenta genezen, en is thans veel sterker en gezonder van gestel.

De Dochter van J. VAN VAALEN is door de Revalenta van derdendaagsche Koorts genezen.

Het 14-jarig Meisje, Dochter van den Tuinbaas E DIKS, is door het gebruik der Revalenta van eene ernstige maagkwaal genezen.

De Heer C. RIKKERS, te Groningen, berigt ons, dat een Horologiemaker aldaar door het gebruik van slechts ééne bus Revalenta, van een hardnekkigen hoest is hersteld.

De Vrouw VEENSTRA, geb. BOVENKAMP, te Noordwolde, na vruchteloos de Medicamenten van den Geneesheer gebruikt te hebben, dankt aan de Revalenta hare eindelijke genezing van eene hevige maagkramp.

De heeren J. A. KLINGER & Co., te Rotterdam, berigten, dat eene Dame aldaar, die lang aan eene ziekte sukkelde, waarvoor geen kruid gewassen scheen, door de Revalenta genezen is.

De prijs der **Revalenta** is: Kleine Bussen 87½ Ct., 1 „ *f* 2, 2 „ *f* 3.50, 5 „ *f* 8, 12 „ *f* 16.

Eene Brochure, die over dit heilmiddel handelt, wordt Gratis afgegeven.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus tot waarborg der Echtheid door **F. VON WINDHEIM & C⁰.**, VERKOOPHUIS, *geteekend is.*

Amsterdam Verkoophuis.	Bodegraven, *B. E. C. Schlatman.*
Utrecht *T. Uhlenbroek* Choorst.	Hilversum, *R. J. J. v. Alphen.*
„ *T. Uhlenbroek* Bakkerb.	Kuilenburg, *J. V. Hondius.*
„ *L. J. R. Bosch* Lijnm.	Veenendaal, C. *L. Dubois.*
„ *P. J. Huinck*, „	Vianen, *B. Swaving.*
Amersfoort, Gebr. *Bruning.*	WijkbijDuurst., Wed. *C. Zorn.*
„ *G. T. C. vd. Roemer.*	IJsselstein, *J. J. Groenhoff.*
„ *A. H. v. Ruijven.*	Zeist, *C. G. Adlung.*
Baarn, *E. v. Dapperen.*	en in de bekende dépots in de andere steden.
„ Gez. *Petersen Nobbe.*	

BUITENGEWOON GROOTE UITPAKKING

SLECHTS VOOR EEN KORTEN TIJD VAN DE

Fabriek DE CONCURRENT.

*** **DE CONCURRENT** heeft de eer zijne geëerde begunstigers te berigten, dat hij nog slechts gedurende een zeer korten tijd voortgaat met den uitverkoop zijner zoo zeer gerenomeerde **KLEEDINGSTUKKEN** en noodigt derhalve een ieder beleefdelijk uit van deze voor dit saizoen niet weder komende gelegenheid te profiteren.

Nog voorhanden eene schoone collectie Duffelsche Jassen en Paletots van af *f* 10, Castorinen *f* 14, Drap de Russie *f* 16, Mascowa's *f* 18, Laken Gewatteerde *f* 15, Lord Raglans *f* 15, Capuchons *f* 10, Regenjassen kunnen aan beide zijden gedragen worden *f* 8, Chambreloeps *f* 4.50, eene uitgezochte collectie Wintervesten van af *f* 2.50 en hooger, eene menigte Laken, Satin de Laine en Busking Broeken, alsmede eene schoone partij Kinder Raglans en Paletots.

In het bijzonder maken wij opmerkzaam op eene schoone partij krimpvrij Flanelle Hemden *f* 1.75, Wollen en Trico goederen, gekleurde en Witte Overhemden, Cachenez, Laken, Bucksking en Cachemire Handschoenen, Zijden Foulards, Cols, Bretels, halve Hemden, Boorden en meer andere artikelen, te veel om hier te noemen. Alles tot zeer lage prijzen.

Het Lokaal is geopend van des morgens **8** tot des avonds **7** en des Zondags van **8** tot des middags **1** ure.

Uitgepakt GOUDE LEEUW, Oud-Kerkhof, bij de Gezusters VAN LEEUWEN.

NEDERLANDSCHE RHIJN-SPOORWEG.

UREN VAN VERTREK VOOR DE WINTERDIENST.

Aanvang nemende den 1. November 1858.

Van ROTTERDAM en AMSTERDAM naar ARNHEM en EMMERIK.

STATIONS.	1. * Goed. en Pers. 1. 2. 3. kl.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.	2. 1. 2. 3. kl.	4. Expr. 1. 2. kl.	5. Goed. en Pers. 1. 2. 3. kl.	6. 1. 2. 3. kl.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.
	's m.	's m.	's m.	's nam.	's nam.	's av.	's av.
Rotterdam vertrek	—	—	7.—	12.15	1.15	7.15	9.—
Amsterdam "	—	—	7.20	12.30	2.25	7.45	9.15
Utrecht "	—	6.—	8.40	1.20	4.30	9.05	11.—
Arnhem	6.—		10.24	2.37	7.30	10.49	
Emmerik aankomst	7.36	1.—	11.35	3.25		12.—	

Van EMMERIK naar ARNHEM, UTRECHT, AMSTERDAM en ROTTERDAM.

STATIONS.	0. * Buit. Goed. trein.	2. 1. 2. 3. kl.	3. * G. en P. 1. 2. 3. kl.	4. Expr. 1. 2. kl.	5. * G. en P. 1. 2. 3. kl.	6. 1. 2. 3. kl.	0. * Buit. Goed. trein.
	's m.	's m.	's m.	's m.	's nam.	's av.	's av.
Emmerik vertrek		5.21	8.06	10.36	—	5.46	6.—
Arnhem "		6.33	9.30	11.40	12.30	6.58	11.—
Utrecht "	6.—	8.35	—	1.30	4.—	9.—	
Amsterdam aankomst	7.15	9.40	—	2.15	5.30	10.05	
Utrecht vertrek	5.15	8.30	—	1.30	4.15	8.55	
Rotterdam aankomst	6.50	10.—	—	2.45	6.45	10.25	

Van AMSTERDAM naar UTRECHT en ROTTERDAM.

STATIONS.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.	2. 1. 2. 3. kl.	4. Expr. 1. 2. kl.	5. * Goed. en Pers. 1. 2. 3. kl.	6. 1. 2. 3. kl.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.
	's m.	's m.	's nam.	's nam.	's av.	's av.
Amsterdam vertrek	—	7.20	12.30	2.25	7.45	9.15
Utrecht "	5.15	8.30	1.30	4.15	8.55	11.—
Rotterdam aankomst	6.50	10.—	2.45	6.45	10.25	

Van ROTTERDAM naar UTRECHT en AMSTERDAM.

STATIONS.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.	2. 1. 2. 3. kl.	4. Expr. 1. 2. kl.	5. * Goed. en Pers. 1. 2. 3. kl.	6. 1. 2. 3. kl.	0. * Buiten-gewone Goed. trein.
	's m.	's m.	's nam.	's nam.	's av.	[illegible]
Rotterdam vertrek	—	7.—	12.15	1.15	7.15	[illegible]
Utrecht "	6.—	8.35	1.30	4.—	9.—	[illegible]
Amsterdam aankomst	7.15	9.40	2.15	5.30	10.05	

De Treinen met * gemerkt loopen *niet* des Zondags.

De Vracht voor de Exprestreinen is 20 pCt. hooger dan die der gewone Treinen, op de gebruikelijke wijze afgerond en zullen de Passagiers dier Treinen te Utrecht niet van Rijtuigen behoeven te verwisselen.

De kleine annonces zijn aan alle Stations en Factorijen van den Rhijn-Spoorweg verkrijgbaar gesteld, tegen betaling van 2 Centen per stuk.

Nadere inlichtingen zijn bij de groote aanplakbilletten breeder omschreven, terwijl voor de verdere Correspondentien verwezen wordt naar de **officieele Gids** van Novembee 1858, verkrijgbaar bij den Uitgever P. C. L. VAN STADEN Cz., op de Heerengracht hoek Hartenstraat, te Amsterdam, en op de Stations en Factorijen van den Rhijn-Spoorweg.

Amsterdam, den 25. October 1858.

DE DIRECTIE.

GEBER & ASCHBACH,

*** berigten dat zij **hun magazijn te Utrecht** (Oudegracht over de Bezembrug) met einde dz. Js. **likwideeren**, en zullen van af Maandag 25 dz. alle voorhanden goederen tot

verre beneden kosten prijs worden uitverkocht.

PELTERIJEN.

*** J. A. P. BEUDEKER heeft de eer te berigten, dat zijn MAGAZIJN sedert 1 Mei ll. is verplaatst naar de **Neude N°. 55.**

WINTERDIENST

aanvangende November 1858.

STOOMBOOT-DIENST

TUSSCHEN

CULENBORG, VREESWIJK en ROTTERDAM

en tusschen liggende plaatsen

*** **EN TERUG,**

met het ijzeren stoomschip STAD CULENBORG.

Van CULENBORG Maandag 's morgens 6 ure.
Woensdag en Vrijdag 's morgens 8 "
Van VREESWIJK Maandag 's morgens 6¾ "
Woensdag en Vrijdag 's morgens 8¾ "
Van ROTTERDAM, Dingsdag, Donderdag en Zaturdag 's middags ten 12 ure.

Inlichtingen worden gegeven bij de Agenten.

Dr. H. F. Kohlbrügge.

*** 1°. LEERREDE over Handl. der Apostelen, cap. 10 vs. 42 en 43, gehouden 25 April 1858 in de Domkerk te Halle. Prijs 15 c. Comp. druk 6 c.

2°. " " de drie Stukken van ons Formulier om het Heilige Nachtmaal te houden. Comp. druk 5 c.

à Contant te bekomen bij de Boekhandelaren *H. Jansen* te Amsterdam; Wed. M. *Melder* te Utrecht; *G. B. Poeschman*, te Rotterdam en *P. Los Gz.* te Dordrecht.

Bij den BURGERLIJKEN STAND te *UTRECHT* zijn van den 24. tot den 31. Okt. 1858

ingeschreven: ondertrouwd 24 paar; — gehuwd 7 paar, geboren 30, als 8 j. en 22 m.; — overleden 33, als 16 van het m. en 17 van het v. geslacht, waaronder geene levenloos aangegeven.

Amersfoort, 29 Okt. Tarwe van *f* 8.50 tot *f* 9.25. Rogge van *f* 6.00 tot *f* 6.50. Boekweit van *f* 5.00 tot *f* 6.00 het mud. Aardappelen van *f* 1.‘0 tot *f* 1.50 het mud. Appelen van *f* 2.25 tot *f* 3.00. Hoender-Eijeren van *f* 2.85 tot *f* 3.00 de 100 stuks. Boter van *f* 0.97½ tot *f* 1.10 het Ned. pond.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnewijzer*)

Oct.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkingen
			N. a						
30	2	ono.	0.5	776.39	45.0	— 5.6	0.55	0	Ligt bewolkt
	10	no	0.0	77.28	35.6	— 8.6	0.96	0	Idem
31	8	zw.	0.5	77.07	32.2	—12.6	0.88	0	Bewolkt

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 30 Oktober 1858.

NEDERLAND.				
Werkel. Schuld	2½	pCt.	64	
dito dito	3	"	75 9/16	
dito dito	4	"	98 1/16	98⅛
Handelmaatschappij . .	4½	"	142	
BELGIE.				
Certifik. bij *Rotschild* .	2½	pCt.	53⅛	53¼
SPANJE.				
Obligatien	1½	pCt.	29⅝	29¾
Binnenl. Schuld	3	"	40½	40⅝
Amortisable			10¾	10⅞
PORTUGAL.				
Obligatiën	3	pCt.	46	46¼
dito 1856/57	3	"	44 13/16	44⅛
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en C°*.	5	"	105⅝	
Obligat. 1828 & 1829.	5	"	103⅜	
Certifikat. 1831 & 1833	5	"	90½	90¾
Certifikaten 1840 . . .	4	"	85¼	
dito 5e Serie	5	"	97¾	
dito 1855 6e Serie . .	5	"	101⅞	102
POLEN.				
Obligatiën	4	pCt.	81⅜	
OOSTENRIJK.				
Oblig. Metaliek	5	pCt.	77 9/16	77¾
Oblig. Rente Am. . . .	5	"	87	
dito dito Nat. 1854 . .	5	"	77¾	77⅛
dito dito	2½	"	39 3/16	39⅜
BRAZILIE.				
Geldl. 1824, £ 100 . .	5	pCt.	100	
" 1839, £ 100 . .	5	"	99½	
AMERIKA.				
Ecuad. Oblig. 1855 . .	1	"	15¼	15½
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	"	84½	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

[Bij]voegsel bij No. 258 van [de] Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

[Aa]n de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[G]eeft met den meesten eerbied te kennen DE GE[M]EENTE-RAAD VAN UTRECHT:

[B]ij de algemeene belangstelling, die de zaak der spoor[wegen] allerwege in ons Vaderland heeft opgewekt, [me]enen wij onze stem, bij die van zoo vele anderen te[gen] doen hooren, en ook onze beschouwingen daar[ove]r aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal be[kend] te moeten maken.

Wij betreuren het, dat Nederland, dat reeds in [18]32, toen op het vaste land van Europa nog geen [spo]orweg bestond en de Belgische lijnen zelfs niet [ont]worpen waren, het eerste project van eene belang[rijk]e spoorweglijn leverde, grootendeels nog zoo lang [va]n zulk een voornaam middel van vervoer en van [ont]wikkeling van algemeene welvaart is verstoken ge[ble]ven en thans nog moet beraden, op welke wijze [d]e gewesten onderling en met het buitenland in ver[bin]ding zullen worden gebragt.

Treffend is deze achterlijke toestand voor hen, die [me]t aandacht de voordeelen nagaan, welke de spoor[we]gen elders hebben aangebragt, en voor wie het [dui]delijk is, dat Belgie, dat de door ons opgegeven [den]k in 1833 met kracht opvatte en met vastbera[den]heid doorzette, voor een groot gedeelte aan de [uit]voering daarvan zijn staatkundigen invloed en in[dus]triële ontwikkeling te danken heeft.

Gelukkiger dan vele andere steden van het Rijk, [is] Utrecht sedert verscheidene jaren door spoorwegen [me]t het buitenland en met eenige gewesten van Ne[der]land verbonden, en wanneer wij thans onze stem, [in] het belang der uitbreiding van dat middel van ver[voe]r doen hooren, dan is het, omdat wij de groote [voo]rdeelen daarvan hebben leeren waarderen.

Met warme belangstelling hadden wij dan ook, ten [ee]rigen jare, kennis genomen van het voornemen der [Re]gering om den aanleg van spoorwegen te ondersteu[ne]n, en wij verheugden ons met het vooruitzigt van [w]aarschijnlijk binnen weinig jaren met het Noorden [en] het Zuiden van ons vaderland, in eene naauwere [en] kortere verbinding te zullen worden gesteld; wij [war]en ons overtuigd, dat de offers die daarvoor ge[vor]derd mogten worden, rijke vruchten zouden ople[ver]en en door het verlicht gedeelte der natie, met [ble]moedigheid zouden worden verschaft.

Toen de Regering op 11 Julij 1857, bij het indie[ne]n eener wetsvoordragt aan de Tweede Kamer der [Sta]ten-Generaal, tot verhooging van Hoofdstuk V der [be]grooting van de staatsuitgaven voor 1857, bij eene [uit]voerige memorie van toelichting, hare inzigten [en] beschouwingen had medegedeeld omtrent de lijnen [die] moesten worden aangelegd, om Nederland in het [ge]t te stellen van een voldoend en behoorlijk aan[ge]schakeld spoorwegnet, hadden wij gemeend, of[sch]oon ons niet vereenigende met de rigting van sommige [voo]rgestelde lijnen, voorloopig te moeten afwachten, [of] tot uitvoering van zoodanig spoorwegnet nader zou [wor]den voorgedragen; overtuigd zijnde, dat welke rig[ting] ook aan de aan te leggen lijnen mogt worden [ge]geven, Utrecht altijd het centraalpunt van een alge[mee]n spoorwegnet zou moeten zijn; de ligging der [sta]d wijst dit aan. Bij den aanleg van den Rhijn[spo]orweg heeft men dit van den aanvang af begrepen; [da]arom gaan van Utrecht zijne beide vertakkingen [naa]r Amsterdam en Rotterdam; daarom werd in arti[kel] 24 van de concessie, op 16 Mei 1845 aan de [Rh]ijnspoorweg-maatschappij gegeven, bepaald, dat in[gev]al de Regering besluiten mogt eene lijn daar te [sté]llen tusschen de stad Utrecht en de Belgische spoor[weg]lijnen, zij daartoe vooraf de voorkeur aan de maat[sch]appij zou geven; daarom heeft de Rhijnspoorweg[ma]atschappij later hier hare voornaamste werkplaatsen [en] magazijnen vereenigd; in het belang der verdediging [van] het Rijk werd Utrecht sinds lang door deskundigen [als] het centraalpunt van een algemeen spoorwegnet [aan]gewezen, omdat achter zijne liniën van defensie, [die] het bolwerk van de verdediging van de onafhan[kelijk]heid van den Staat uitmaken, niet zoo als elders [daar]buiten, het gansche spoorwegverkeer aan eenen [aanv]allenden vijand wordt prijs gegeven. Dit lag trou[wen]s ook nog in 1857 in het stelsel der Regering, [daar] eene lijn te Utrecht van den Rhijnspoorweg uit[gaa]nde, over Vianen en Gorinchem naar Breda, in aan[slu]iting met de Zuidelijke spoorwegen, niettegenstaande [de] kostbare en veelvuldige moeijelijkheden daaraan ver[bon]den, onder de wegen van de eerste klasse, welke [vol]strekt noodzakelijk zijn, had gerangschikt, terwijl [in] dat geval, de aanleg van eenen spoorweg van [Utr]echt over Amersfoort op Zwolle, voor de gemeen[scha]p van de Noord-Oostelijke provincien met het [har]t van Holland, niettegenstaande zij door de Regering [on]der de lijnen van de tweede klasse was opgenomen, [uit] den aard der zaak, als het ware van zelf moest volgen.

De Regering was van oordeel dat, ofschoon Neder[lan]d, van Amsterdam en Rotterdam uitgaande, door [eene]n behoorlijk vertakten spoorweg doorsneden en [met] het Duitsche spoorwegnet van den regter Rijnoever verbonden was, ook de steden in het Noorden en Noord-Westen van het Rijk, met den Nederlandschen Rhijnspoorweg in verbinding behoorden te worden gebragt, evenzoo de havens Harlingen en Kampen.

Wij waren met de Regering van de noodzakelijkheid daarvan doordrongen, maar achtten het niet onverschillig waar, en op welke wijze die verbinding zou tot stand komen; wij meenden dat die verbinding, niet alleen voor het internationaal verkeer met het buitenland, zeer nuttig en wenschelijk, maar vooral ter bevordering van de kortste gemeenschap tusschen de Noord-Oostelijke en de Zuidelijke gewesten, met het hart van Holland, met zijne groote koopsteden en met de Zuid-Westelijke zeehavens, allernoodzakelijkst was.

Wij konden ons niet vereenigen met de rigting van sommige der door de Regering voorgestelde lijnen, omdat de door ons bedoelde gemeenschap daardoor niet tot stand zoude worden gebragt. Hoe zou die worden bereikt, wanneer men aan de lijnen die het Noorden met het Westen of het hart van het Rijk in verbinding moesten brengen, volgens het Regeringsontwerp, eerst over eene aanzienlijke lengte, van Zwolle naar Arnhem, eene Zuid-Oostelijke rigting zou geven? Buiten 's lands, waar men bij den aanleg der eerste ijzeren spoorwegen, dikwerf, ten gerieve van grootere steden of met het oog op de voordeelen, welke meer bevolkte landstreken voor de exploitatie opleverden, niet altijd de kortste rigting heeft genomen, heeft men in lateren tijd getracht door den aanleg van nieuwe lijnen in de kortste rigting, voor de verbinding van de voorname eindpunten, de nadeelen van eenen oogenschijnlijk weinig beduidenden omweg op te heffen; en ook hier te lande was men zoo zeer doordrongen van de behoefte aan verbindingslijnen in de kortste rigting aangelegd en van de nadeelen van eenen omweg, dat de Regering zelve den aanleg van eene lijn van Leijden naar Woerden, ter regtstreeksche verbinding van 's Gravenhage en de tusschen de beide eindpunten van den Hollandschen spoorweg gelegen plaatsen, met den Nederlandschen Rhijnspoorweg en het Duitsche spoorwegnet, als noodzakelijk heeft voorgedragen, en dat nog wel in verband met eene spoorversmalling van den Hollandschen ijzeren spoorweg; de Rhijnspoorweg-maatschappij heeft reeds meermaal haar verlangen te kennen gegeven, om door eene lijn van Breukelen naar Woerden, den afstand tusschen Amsterdam en Rotterdam te bekorten.

Nadat ook, blijkens het voorloopig verslag der Commissie van Rapporteurs voor de ontwerpen van wet tot bevordering van den aanleg van spoorwegen op 10 November 1857 vastgesteld, de slotsom der overwegingen in de afdeelingen der Tweede Kamer onder anderen was geweest, dat het ontwerp der Regering werd afgekeurd om zijnen omvang, en men de voordragt van een veel beperkter plan noodzakelijk achtte, hadden wij verwacht dat de Regering zich meer uitsluitend zou bepalen tot den aanleg van zoodanige lijnen, als in de eerste plaats voor een versneld en gemakkelijker binnenlandsch verkeer zouden bevorderlijk zijn. Inmiddels schijnen van verschillende kanten concessiën te zijn aangevraagd tot den aanleg van sommige der door de Regering aangewezen lijnen; voor anderen is geen aanvrage geschied. Wel verre van den ondernemingsgeest te willen tegenwerken, eerbiedigen wij de redenen, die belanghebbenden tot het aanvragen dier concessiën hebben gedreven, wanneer zij de gevolgen daarvan voor hunne rekening willen nemen, zonder benadeeling van de algemeene zaak.

Maar sedert het bekend is geworden dat, in verband met het behandelde in de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 22 Februarij jl., de Regering met medewerking der vertegenwoordiging, de uitvoering van sommige aanvragen, ten koste van 's Rijks schatkist zou helpen ondersteunen, achten wij ons ook in het belang onzer Gemeente geroepen, te onderzoeken of de voorgenomen lijnen voldoen aan de eischen van het algemeen belang, en of, wanneer daarvoor zulke aanzienlijke offers uit 's Rijks schatkist mogten gevorderd worden, als thans worden voorgedragen, niet liever de Staat zelf, onder de gunstige omstandigheden waarin 's Rijks geldmiddelen verkeeren, in die eischen zou moeten voorzien, in plaats van zulks op zijne kosten aan bijzondere ondernemingen over te laten, bij wie toch de voldoening aan de eischen van het algemeen belang, gewoonlijk minder het hoofddoel is.

Naar aanleiding van het ontwerp van wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie tot aanleg en exploitatie van den Noorder-spoorweg, in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 14 October ingediend, willen wij in de eerste plaats vragen, of de uitvoering van de voorgenomen lijnen voldoet aan de eischen van het algemeen belang, zoodat die uitvoering ten koste van de algemeene schatkist mag worden verzekerd?

Wij antwoorden: Neen!

De voorgenomen lijnen zullen niet de zoo zeer gewenschte en kortste verbinding van de onderscheidene deelen van het Rijk onderling en van de voornaamste koopsteden en havens met het buitenland tot stand brengen; enkele deelen van het Rijk zullen uit 's Rijks schatkist aanmerkelijk worden bevoordeeld, zonder dat de overigen daardoor veel worden gebaat; een versneld en gemakkelijker binnenlandsch verkeer zal daar langs niet worden verkregen; de steden Leeuwarden, Groningen, Assen, Meppel en Zwolle behooren niet alleen met den Rhijnspoorweg in verbinding te worden gebragt, maar in de kortste rigting met het hart van Holland, met zijne Zuid-Westelijke zeehavens, met de spoorwegen ten Zuiden der rivieren aangelegd en met Belgie; de ingezetenen van Groningen en Friesland kunnen evenmin als die van Zwolle of Kampen, verlangen over eene verwijderde Oostelijke grensplaats als Arnhem, naar Amsterdam en Rotterdam of Zeeland te worden vervoerd; de bewoners van Holland kunnen nimmer dien omweg naar het Noorden verkiezen, in plaats van de zoo veel kortere rigting van Utrecht en Amersfoort op Zwolle!

Wij achten het onnoodig, iets meer tot betoog van het grootere voordeel van deze rigting aan te voeren, nadat Zijne Excellentie de afgetreden Minister van Binnenlandsche zaken, onder wiens bestuur toch, de grondslagen der aangevraagde concessie van den Noorder-spoorweg zijn gelegd, in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 22 Februarij jl., omtrent het niet verleenen eener in April 1857 aangevraagde concessie voor eene spoorweglijn van Zwolle naar Utrecht, de volgende merkwaardige woorden heeft gesproken: 1)

»Op dat oogenblik was het ook nog niet te voor»zien, dat er eene lijn zou komen van Zwol verder »op naar Groningen en naar Friesland, en er kon »dus toen nog niet op worden gerekend dat de lijn »van Utrecht naar Zwol veel zou hebben gebaat.

»Maar hetgeen mij het meest weêrhouden heeft, »om aan die aanvraag van concessie gevolg te geven, »is de overweging geweest, dat de concessie tot het »aanleggen van eene lijn van Zwolle naar Utrecht »vermoedelijk hinderlijk zou zijn aan het tot stand »brengen van de lijn tusschen Zwolle en Arnhem; »want wanneer er eene lijn van Zwolle naar Utrecht »loopt, dan is te voorzien dat de meeste passage »naar het hart van Holland zal gaan over die lijn en »*niet* over die van Zwolle naar Arnhem, zoodat wanneer »men die laatste lijn wilde, men niet moest beginnen »toe te stemmen eene concessie die voor hare tot »stand brenging belemmerend zou kunnen wezen."

In deze woorden ligt de bekentenis opgesloten, dat om het hart van Holland met het Noorden van het Rijk te verbinden, eene lijn van Zwolle naar Utrecht zou moeten worden aangelegd; maar het hart van Holland moest met het Noorden in verbinding worden gebragt, langs eenen belangrijken en kostbaren omweg over Arnhem, om van daar eene lijn naar Zwolle mogelijk te maken!

De voordragt der Regering heeft ons met te meer leedwezen vervuld, omdat zij niet alleen eene minder doelmatige lijn voor de gemeenschap tusschen het hart van Holland en het Noord-Oosten van het Rijk, ten koste der schatkist wil tot stand brengen, maar daardoor zelfs den aanleg van eene veel betere lijn, die van Utrecht naar Zwolle, bezwaarlijk maakt; voor bijzondere ondernemingen toch zal het hoogst moeijelijk en gevaarlijk zijn eenen spoorweg aan te leggen, waarop zij tegen eene door den Staat gesubsidiëerde lijn zouden moeten concurreren.

De Regering heeft wel in de memorie van toelichting op het door haar onlangs ingediend ontwerp van wet gezegd, dat er uitzigten bestaan, dat er een spoorweg van Zwolle op Utrecht tot stand zal komen, maar wij zijn daardoor in het minst niet gerust gesteld en betwijfelen zeer de vervulling van die uitzigten, wanneer ze niet gelijktijdig en onder dezelfde voorwaarden, als de uitzigten op eenen spoorweg van Arnhem op Zwolle, van Staatswege worden verzekerd, of de vervulling daarvan niet mede aan de concessionarissen van den Noorder-spoorweg wordt opgelegd.

Uit de meergemelde memorie van toelichting is het ons gebleken, dat de Regering, naar aanleiding van de onderscheidene aanvragen, waarover zij met belanghebbenden in onderhandeling is getreden, van hare vroegere inzigten omtrent de hoofdlijnen, die in de eerste plaats zouden moeten worden aangelegd, grootendeels is afgeweken; van de zoo noodzakelijk erkende lijn van Utrecht, over Vianen en Gorinchem op Breda wordt geen gewag meer gemaakt. Door deze lijn toch zou de kortste gemeenschap tusschen de Noordelijke provinciën en de hoofdstad des Rijks met Noord-Brabant en met Belgie worden verkregen; en mogt men eene verbinding van de Noordelijke met de Zuidelijke lijnen, meer Oostwaarts over onze rivieren verkieslijk achten, dan zou de rigting van Utrecht over Culenborg en Zalt-Bommel op 's Hertogenbosch, voor het algemeen belang het meest bevorderlijk zijn; van Amsterdam uitgaande zou men langs die lijn de kortste gemeenschap met de hoofdplaats van Noord-Brabant, met Limburg en met het spoorwegnet aan den linker Rijnoever bereiken; beide lijnen zouden liggen binnen den kring van de voornaamste liniën van defensie van het Rijk. Wij vertrouwen dat de overgang der rivieren geen onoverkomelijke moeijelijkheden zal opleveren het buitenland geeft dagelijks de voorbeelden dat er

1 Bijblad van de Nederl. St. Courant 1857—1858, II. bl. 398.

geen moeijelijkheden meer zijn, die ... woordigen stand der waterbouwkunde niet kan overwinnen; maar met de moeijelijkheden welke de overgang van de rivieren oplevert, en de aanzienlijke kosten daarvan, achten wij het niet waarschijnlijk, dat hier te lande twee verbindingslijnen tusschen de spoorwegen ten Noorden en ten Zuiden dier rivieren aangelegd, tot stand zullen komen, nl. Westwaarts te Rotterdam en Oostwaarts te Arnhem of elders. Komt zulk eene verbindingslijn te Rotterdam over Dordrecht en den Moerdijk, ten koste van den Staat in exploitatie, dan vreezen wij, dat de tweede, niettegenstaande de uitzigten daarop door de Regering bij meergemelde memorie van toelichting gegeven, wel achterwege zal blijven; daarom vordert het algemeen belang, dat aan die eenige verbindingslijn zoodanige rigting worde gegeven waardoor zoowel het Noorden als het Zuiden, het Oosten en het Westen van het Rijk gelijkelijk worden gebaat. Mogt zij van Rotterdam over Dordrecht en het Hollandsche Diep tot stand komen, waarvan de Regering, blijkens de memorie van toelichting, de uitvoering mede ten koste van den Staat verlangt te waarborgen, dan zal de verbinding toch altijd onvolkomen zijn, daar de overgang van het Hollandsch Diep door middel van stoomvlotten zou moeten geschieden. Zij zou bovendien weinig bevorderlijk zijn voor het algemeen belang, daar de verbinding van het Noorden en Noord-Oosten van het Rijk met Noord-Brabant en Limburg over Rotterdam, wederom langs eenen kostbaren omweg zou moeten gaan; zij zou, even als de aansluiting van de Noordelijke lijnen aan den Rhijnspoorweg te Arnhem, de voor den handel en het algemeen verkeer zoo noodlottige uitwerking hebben, dat na den aanleg van een algemeen spoorwegnet in Nederland, ten laste der schatkist, overeenkomstig de lijnen, waarover de onderhandelingen thans worden gevoerd, de Rhijnspoorweg-maatschappij, ook voor het binnenlandsch verkeer, het voornaamste deel van het vervoer van het gansche Rijk in hare handen zou krijgen, over de geheele lijn tusschen de groote koopsteden en Arnhem, hetgeen bij de aansluiting te Utrecht van de Noordelijke lijnen over Amersfoort, en van de Zuidelijke over Gorinchem of Culenborg, het geval niet zou zijn, als wanneer zij in plaats van een monopolie te hebben, met eene concurrentie zou moeten kampen die voor het algemeen belang niet anders dan heilzaam zou kunnen zijn.

De bewering van bevoegde beoordeelaars, dat door den aanleg van de aangevraagde lijnen, de belangen van 's Rijks verdediging in de waagschaal zouden worden gesteld, vertrouwen wij dat bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal een bijzonder punt van onderzoek en overweging zal uitmaken.

Wij ontkennen niet het nut van eene verbindingslijn van de Noordelijke met de Zuidelijke spoorwegen, in aansluiting aan den Rhijnspoorweg te Arnhem, voor het buitenlandsch verkeer; evenmin de voordeelen van eene kortere gemeenschap onzer groote koopsteden over Arnhem en Zutphen met het Noordwesten van Duitschland, bepaaldelijk naar Hanover, Bremen, Hamburg en Berlijn; maar voor het binnenlandsch verkeer verlangen wij eene veel kortere lijn, van Utrecht over Amersfoort op Zwolle, en daar wij den aanleg dezer laatste, door eene nijvere en vruchtbare landstreek, die ons in het nationaal belang zoo zeer verkieslijk toeschijnt, onwaarschijnlijk achten, wanneer de exploitatie van den Noorderspoorweg, ten koste van 's Rijks schatkist, mogt worden ondernomen, meenen wij thans onze bezwaren tegen de bekrachtiging van de voorgestelde artikelen van de verleende concessie tot aanleg en exploitatie van den Noorder-spoorweg bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal eerbiedig te moeten voordragen; wij gevoelen ons daartoe te meer genoopt, omdat wij de voorwaarden van die concessie en exploitatie in het algemeen zoo bezwarend voor 's Rijks schatkist vinden, dat wij meenen te moeten waarschuwen voor het gevaar, om door de bekrachtiging daarvan, de toekomst onherroepelijk te verbinden.

In verband met de vooruitzigten door de Regering voor de ondersteuning van andere spoorweglijnen, bij de meer besproken memorie van toelichting gegeven, waardoor naar onze beschouwing niet veel beter in de eischen van het publiek belang zal worden voorzien, en waarvoor toch niet minder aanzienlijke offers van 's Rijks schatkist worden gevorderd, meenen wij dat de aanleg van een algemeen spoorwegnet niet langer van de toevallige of bijzondere inzigten of voordeelen van plannenmakers, ondernemers of speculanten afhankelijk moet blijven, maar dat, bij de gebleken onmagt van particuliere ondernemingen, om daarin voor eigen kosten te voorzien, de Staat zelf den aanleg en de exploitatie daarvan moet ondernemen. Bij den gunstigen toestand van 's Rijks geldmiddelen en de gezindheid der bevolkingen, om ter bevordering van de uitvoering van spoorweglijnen, uit de gewestelijke en plaatselijke inkomsten ruime bijdragen te leveren, die zij althans niet minder genegen zullen zijn aan de Regering, dan aan particuliere ondernemers toe te vertrouwen, zal het der Regering gemakkelijk worden gemaakt, om hetgeen zij vroeger, hoeveel er overigens in het voordeel van een staatsbeheer mogt te zeggen zijn, ongeraden heeft geacht, thans te ondernemen.

vraag overwogen, of het verkieslijk is, den aanleg en de exploitatie van spoorwegen aan de Regering of wel aan bijzondere maatschappijen op te dragen, met andere woorden, of de algemeene en heilzame regel, om de ontwikkeling en de voordeelen der nijverheid, aan den ijver en het beleid van particulieren over te laten, ook op de spoorwegen van toepassing is.

Velen zijn van oordeel, vooral onder hen die zich doen hooren en ligt bij eene beslissing in dien zin belang hebben, dat men den aanleg en exploitatie van spoorwegen aan particuliere ondernemingen moet overlaten; doch onwillekeurig komt bij ons de vraag op; wordt hier niet, zoo als zoo dikwijls geschiedt, door de meerderheid een algemeene regel toepasselijk verklaard, zonder nauwkeurig de bijzondere omstandigheden onderzocht te hebben, die welligt, eene afwijking van denzelven wenschelijk maken?

Het is toch niet te ontkennen, dat spoorwegen, door den aard der onderneming monopoliën zijn, en daardoor buiten den kring der algemeene nijverheid vallen, die concurrentie tot noodzakelijken grondslag heeft.

Gelukkig wordt thans algemeen erkend, dat monopoliën in handen van particulieren, hoogst nadeelig voor het algemeen belang zijn, en spoorwegen maken hierop geen uitzondering.

Bewust van het nadeel van monopoliën, gaan de regeringen slechts schoorvoetende en angstig tot het verleenen van concessiën over, in welke, uit vrees van te weinig waarborgen te hebben, bepalingen opgenomen worden, die de ondernemingen noodeloos belemmeren, of ze voor de geldschieters bezwarend maken.

Het ontwerp van wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der concessie tot aanleg en exploitatie van den Noorderspoorweg levert hiervan op nieuw het bewijs.

In dat met zorg, kennis van zaken en talent ontworpen stuk, tracht de Regering in 99 artikelen, de verhouding tusschen haar en de concessionarissen duidelijk te omschrijven, met zekerheid te regelen.

Aan de ontwerpers zal het dan ook niet te wijten zijn, indien deze in vele opzigten uitstekende overeenkomst, desniettegenstaande, bij de practische uitvoering, voor beide partijen, groote bezwaren zal opleveren. Dit is het onvermijdelijk gevolg van den onnatuurlijken toestand, in welken men zich door het verleenen van monopoliën plaatst; en bij het aandachtig overwegen dezer voorwaarden, dringt zich de gedachte onwillekeurig bij ons op, dat naar het onmogelijke, het onbereikbare wordt gezocht; dat concessionarissen zeer worden bemoeijelijkt, zonder dat de Regering daardoor in de wezenlijkheid de vereischte waarborgen verkrijgt.

Gewigtige argumenten tegen het beheer van spoorwegen voor rekening van den Staat, worden niet aangevoerd, maar de bezwaren aan het verleenen van concessien verbonden, worden zoowel door de concessie zelve, als door de memorie van toelichting op het wets-ontwerp en het daarbij overgelegd *Overzigt van hetgeen in andere landen van Staatswege tot ondersteuning van spoorwegen is gedaan*, in het helderst daglicht gesteld, en hoe vreemd het ook moge schijnen, ook bij de Regering bestaat de overtuiging, dat de spoorwegen in handen van den Staat behooren te zijn; want dit is de strekking, het einddoel ook van de door haar te verleenen concessie, maar zij verlangt daartoe langs eenen omweg van 100 jaren te geraken, zoodat gedurende dien tijd alle geldelijke nadeelen door de schatkist, al het ongerief, al de bezwaren van een monopolie door de natie zullen worden gedragen. Als laatste redmiddel behoudt de Staat zich bij alle concessien het regt voor, de spoorwegen over te kunnen nemen; doch ware het niet voorzigtiger daarmede, om zoo te zeggen, te beginnen, zelf de spoorwegen aan te leggen, ten einde daarmede later naar omstandigheden te kunnen handelen, de toekomst niet te binden en de moeijelijkheden te voorkomen, die het onvermijdelijk gevolg van een monopolie zijn?

De bewering in de memorie van toelichting, dat de Staat minder bij magte zoude zijn dan particulieren, om de spoorwegen binnen eenen bepaalden tijd tot stand te brengen, kunnen wij niet toegeven, evenmin dat de Staat zich daarbij *natuurlijk alleen* tot het aanwenden der voorhanden middelen zoude kunnen bepalen.

Waarom zou de Staat bij voorkeur $4\frac{1}{2}$ % aan eene maatschappij geven, zoo het geld van den Staat slechts eene waarde van 4% heeft? Dit laatste toch wordt door de Regering in de memorie van toelichting erkend, waar zij zegt:

»Dat bezwaar moest vooral zooveel doenlijk ver»minderd worden. Daarom is het wenschelijk, *voor»eerst* dat de Staat ruimschoots deel neme in de maat»schappij. Indien de onderneming niet terstond aan »de verwachting beantwoordt, zal de Staat althans »voor dat gedeelte van het kapitaal geene renten »hebben te betalen. Wel zal het gemis van rente »over een kapitaal van 10 millioen min of meer, »dat anders tot amortisatie van schuld besteed kon »worden, eene winstderving zijn, maar vermits door »amortisatie naauwelijks 4 pCt. aan rente wordt be»spaard, levert deze belegging van kapitaal een voor»deel op wanneer de Staat anders $4\frac{1}{2}$ pCt. zou moeten »waarborgen en welligt betalen."

de wegen voor rekening van den Staat, voo... zijn dan de toegezegde rente van $4\frac{1}{2}$ %. te w...

De aanleg en exploitatie van de spoorwegen ... Staat, in werkelijkheid eene associatie zijnde, ... elk burger deel neemt, en in verhoudi... middelen bijdraagt, geven, naar het ons ... alleen de noodige waarborgen, en hoezeer ... velen erkende beginsel, door anderen wor... den, zoo geschiedt dit met redenen, die, ... zeggen, daar buiten zijn, die met het begi... gemeen hebben, en de kwestie tot op ... van directe finantiële uitkomsten, doen af...

Had men dezelfde berekeningen voor and... den Staat daargestelde middelen van comm... loen gelden, dan bestonden de meeste derzel... en waren onze rivieren thans nog onbevaar...

Wij bekennen, dat die berekeningen eenig... hebben, indien spoorwegen zonder offer van ... verkregen kunnen worden; maar zijn hoog... rijke, zoowel tijdelijke als voortdurende bij... 's Rijks schatkist onmisbaar, moeten de we... lijk met het geld van den Staat tot stand ... de exploitatie in wezenlijkheid op zijne kosten ... worden, dan verliezen die berekeningen hare ... koopt de schatkist inderdaad voor anderen een ...

Wij kunnen ook de bewering niet beamen... aanleg en exploitatie van spoorwegen voor ... van den Staat, veel kostbaarder en nadeelig... zijn, dan indien zij door particulieren gesch... vooral niet wanneer particulieren het met ... den Staat zullen doen.

Het is er verre van af, dat het beheer d... schappijen zich steeds door zuinigheid, naauw... en eerlijkheid onderscheidt, en naar onze ov... bestaan er voldoende middelen om ook voor de... zuinig beheer te verkrijgen, waartoe welligt ... trouwen van het bestuur der spoorwegen aan ... Regering uitgaand doch speciaal daartoe aang... eenigzins zelfstandig ligchaam, veel zoude kunnen ...

Zwaarder offers dan die, welke thans door ... van de schatkist geëischt worden, zal de expl... rekening van den Staat wel niet vorderen, en ... verhoopt het geval zijn, dan brengt de eigen ex... de natie, zoowel direct als indirect, voordee... tegen die geldelijke nadeelen ruimschoots zul...

Meer dan eenige andere Staat heeft N... belang bij, dat zijne middelen van vervoer ... in handen van monopolisten bevinden, ... doel is, niet het vervoer, niet het beantw... den weg aan zijne bestemming, maar allee... krijgen van gunstige geldelijke uitkomsten.

Doch het is vooral onze verhouding tot ... onzen concurrent op de Duitsche markt, die ... schelijk maakt, dat onze spoorwegen niet i... van particuliere ondernemingen komen.

Meester van de hoofdlijnen der spoorwegen ... het Belgisch Gouvernement de tarieven, niet ... oog op hunne finantiële uitkomsten, maar i... lang van den handel, en het schroomt niet ... uitgaven voor het materiëel der spoorwegen ... daar, waar de concurrentie met Nederland ...

Volgens geheel andere beginselen, handelen ... wegmaatschappijen, die de onmiddelijke voor... van het vervoer naauwkeurig wikken en wegen ... geroepen achten aan den handel eenig offer te b... niet bij magte, of niet gezind zijn, bij stre... scheepvaart, in de behoeften van het vervoer te ... Het is in zulke oogenblikken, wanneer het ... voer in handen van de bezitters van het mono... gaat, dat de handel er al de nadeelen, al ... rief, al het onvoldoende en willekeurige van ...

Het gebeurde gedurende de beide laatste ... moge ten bewijze hiervan worden aangevoerd; ... spoorwegen echter in handen van de Regering ... veranderen de verhoudingen en de toestanden ...

Haar hoofddoel is de bevordering van den ... der ingezetenen, haar streven, de spoorwegen ... bepaalde grenzen, tot dat doel te doen me... door het vereenigen van alle lijnen in eene ... is zij bij magte op bepaalde punten, de ... middelen van vervoer te verschaffen

Het is op grond van al het aangevoerde, ... bekend met de rigting van de reeds geconc... lijnen, en van zoo vele anderen waarover ... onderhandeld, met de aanzienlijke bijdragen ... de uitvoering daarvan uit 's Rijks schatkist in ... van particuliere ondernemingen zullen vloeij... de voorwaarden daaraan verbonden, tot het b... gekomen, aan de Tweede Kamer der Staten-... ons eerbiedig verzoek te rigten, dat het ont... wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der ... concessie tot aanleg en exploitatie van den ... spoorweg, van de Regering, in de zitting van 14 ... ingekomen, door haar niet worde aangenomen, ... zij de Regering moge uitnoodigen, om zelve ... ontwerp voor te dragen voor den aanleg van ... noodzakelijke hoofdlijnen, in verband met de ei... het publiek belang, om die onder haar toezigt, ... van den Staat te doen aanleggen en exploiteren.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.